

Програма нормативної навчальної дисципліни «Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу» підготовки бакалавра, галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність: 053 Психологія, освітньо-професійна програма Психологія
Практична психологія

Розробник: Гошовська Дарія Тарасівна, кандидат психологічних, доцент

Рецензент: Мушкевич Мирослава Іванівна кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри практичної психології та безпеки життєдіяльності

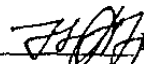
Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.

Завідувач кафедри: проф. Гошовський Я.О.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології

протокол № 1 від 4 вересня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету Іванашко О.Є.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни За навч.планом 2017р.
Денна форма	Галузь знань: 0301 Соціально-політичні науки, Спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма: Психологія, Практична психологія Освітній ступінь: бакалавр	нормативна
Кількість кредитів – 5		Рік підготовки: 4-й
Модулів – 3		Семестр 8
Змістових модулів – 2		Лекції - 22 год.
		Практичні, семінарські - 20 год.
Загальна кількість годин - 150		Лабораторні -18 год.
		Консультацій -8
		Самостійна робота – 82 год.
		Вид контролю: екзамен у 8 сем.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
денна форма м.с	Галузь знань: 0301 Соціально-політичні науки, Спеціальність 053 Психологія, Освітньо-професійна програма: Психологія Освітній ступінь: бакалавр	нормативна
Кількість кредитів – 5		Рік підготовки: 3-й
Модулів – 3		Семестр 6
Змістових модулів – 2		Лекції - 22 год.
		Практичні, семінарські - 20 год.
Загальна кількість годин - 150		Лабораторні - 12 лаб.
		Консультацій -8
		Самостійна робота – 88 год
		Вид контролю: екзамен 6 с.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма	галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальність: 053 Психологія	нормативна
Кількість кредитів – 5		Рік підготовки: 5-й
Модулів – 3		Семестр 10
Змістових модулів – 2		Лекції - 18 год.
		Практичні, семінарські - 14 год.
Загальна кількість годин - 150	Освітньо-професійна програма: Психологія Освітній ступінь: бакалавр	Лабораторні -14 год.
		Самостійна робота - 86
		консультації - 18
		Вид контролю: екзамен

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма М.с.	галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальність: 053 Психологія	нормативна
Кількість кредитів – 5		Рік підготовки: 3-й
Модулів – 3		Семестр 6
Змістових модулів – 2		Лекції - 12 год.
		Практичні, семінарські - 8 год.
Загальна кількість годин - 150	Освітньо-професійна програма: Психологія Освітній ступінь: бакалавр	Лабораторні -8 год.
		Самостійна робота - 104
		Консультації -18
		Вид контролю: екзамен
		бс.

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес диференціювання навчання, виховання і розвитку дітей з психічними і (або) фізичними порушеннями та відхиленнями у поведінці, визначення найбільш результативних шляхів, засобів, спрямованих на своєчасне виявлення, попередження та подолання відхилень у розвитку та поведінці таких дітей.

Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів із структурою та завданнями спеціальної психології, а також специфікою роботи із дітьми з різними проблемами для реалізації корекційно – освітніх завдань.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ:

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- Сутність та значення основних психологічних дефініцій;
- вміти класифікувати види психічного дизонтогенезу;
- організувати кваліфіковану консультативну допомогу дітям із відхиленнями у розвитку та їх батькам;
- Сучасні погляди про динаміку, стани, процеси компенсації та декомпенсації;
- основні причини та прояви порушень окремих психічних процесів;
- психолого-педагогічну характеристику дітей з психопатіями, акцентуаціями характеру, емоційними порушеннями, девіантною поведінкою, з вадами опорно-рухового апарату, з комплексними порушеннями розвитку.
- Визначення спеціальної психології як науки.
- Дизонтогенез та його параметри. Класифікацію видів психічного дизонтогенезу. Загальні і специфічні закономірності аномального розвитку.
- Можливості використання психологом клінічних і психологічних знань у первинному вияві дітей із розумовою відсталістю.
- Психологічні особливості дітей із затримками психічного розвитку.
- Особливості психічного розвитку дітей із складним (комбінованим) дефектом.
- Позитивні і негативні аспекти спільного навчання і виховання дітей, які нормально розвиваються, і дітей з проблемами в розвитку.
- теоретичні аспекти організації діяльності з дітьми із психофізичними порушеннями,
- класифікацію та причини виникнення порушень розвитку осіб,
- структуру порушень розвитку та шляхи організації корекційної роботи;
- вміти – з урахуванням закономірностей нормального розвитку аналізувати хід дизонтогенезу;

- використовувати отримані теоретичні знання під час діагностики стану дітей з психофізичними вадами;
- прогнозувати динаміку розвитку, обґрунтовувати вибір напрямків корекційної роботи та її методів.
- Здатність аналізувати та використовувати у дослідженнях інноваційні та сучасні розробки вітчизняних та зарубіжних вчених;
- розуміти особливості наукових розвідок у віковій психології;
- глибокі знання методології проведення наукових досліджень у віковій психології;
- уміння виявляти наукові проблеми, зясовувати рівень їх актуальності;
- здатність планувати етапи досліджень та володіти методиками проведення тренінгових занять;
- здатність оформляти результати наукових досліджень, формулювати висновки та пропозиції;
- здатність працювати з джерелами інформації, збирати, аналізувати та інтерпретувати отриману інформацію
- здатності планувати власну пошукову діяльність, що забезпечить ефективність наукової праці;
- здатності до забезпечення міждисциплінарних зв'язків з метою глибшого емпіричного аналізу
- уміння проводити консультативну та діагностичну роботу з особами різних вікових категорій;
- здатності прогнозувати та інтерпретувати отримані результати дослідження;

4. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усьог о	Лекц.	Прак. Зан.	Лаб ор.	Сам.ро б.	Конс .	Форма контролю / бали
Змістовий модуль I. Загальні питання спеціальної психології							
Тема 1. Предмет і завдання спеціальної психології. Основні категорії спеціальної психології. Закономірності психічного розвитку дітей з проблемами розвитку. Характеристика основних категорій спеціальної психології. Характеристика основних наукових теорій розвитку дітей з проблемами розвитку. Історичні аспекти суспільної допомоги дітям з проблемами розвитку. Сутність та проблеми соціальної реабілітації	18	4	4		10		реферати, робота в групах / 6б.

дітей-інвалідів. Принципи спеціальної психології. Основні завдання спеціальної психології.							
Тема 2. Види розладів психофізичного розвитку та їх причини (загальна характеристика). Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції Онтогенез та дизонтогенез. Сутність феномену порушення розвитку. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність. Структура порушення розвитку. Механізми формування системних порушень в розвитку психіки. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку. Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії спеціальної психології. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку. Загальна характеристика особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку.	20	2	2	2	12	2	Опитування, ДС / 5б.
Тема 3. Комплексна диференційована діагностика відхилень у психофізичному розвитку. Освітні установи для осіб з вадами психофізичного розвитку та їх комплектування. Психолого-педагогічний моніторинг. Методичні засади діагностично-корекційно-розвивальної роботи. Методи та методики діагностики дітей різних категорій з особливостями психофізичного розвитку. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Суб'єкти впливу корекційно-розвивальної роботи (дитина, батьки, педагоги). Професійно важливі якості психолога для роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.	30	2	2	4	20	2	реферати, робота в групах / 6б.
Разом за модулем 1	78	8	8	6	42	4	17б.
Змістовий модуль II. Прикладні проблеми спеціальної психології							
Тема 4. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при сенсорних порушеннях. Предмет та завдання. Чинники сурдопсихології.	30	4	4	2	20		реферати, робота в групах / 8б.

<p>порушень слуху. Класифікація порушень слуху: глухі, пізноглухлі, туговухі. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху. Предмет та завдання тифлопсихології. Чинники порушення зору. Класифікація порушень зору: незрячі, слабозорі. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями зору. Напрямки корекційної роботи.</p>							
<p>Тема 5. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при порушеннях інтелекту, ЗПР, відхиленнях емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки Олігофренія та її класифікація за етіологією. Чинники виникнення розумової відсталості. Ступені розумової відсталості: дебільність, імбецильність, ідіотія. Класифікація психічного недорозвитку (за Д.М.Ісаєвим): астенічна, атонічна, дисфорічна, стенічна. Загальна характеристика психічного розвитку розумово відсталих дітей. Затримка психічного розвитку. Чинники виникнення. Класифікація дітей з затримкою психічного розвитку (за К.С.Лубовським): конституціонального походження (гармонійний психічний та психофізичний інфантилізм); соматичного походження; психогенного походження; церебрально-органічного генезу. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ЗПР.</p>	38	6	6	4	20	2	Індивідуальна робота, опитування / 8б.
<p>Тема 6. Психічний розвиток при порушеннях мовлення та опорно-рухового апарату. Чинники первинних мовних порушень. Класифікація мовних порушень: периферійного характеру (дислалія, ринолалія, ринофонія, дисфонія) центрального характеру (дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія). Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення. Порушення опорно-рухової сфери – дитячий церебральний параліч</p>	34	4	2	4	20	2	реферати, робота в групах / 7б.

(ДЦП). Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП: спастична деплегія, геміпаретична, гіперкінетична, подвійна гіплегія, атонічноастатична. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП.							
Разом за модулем II	102	14	12	12	40	4	236.
Всього	150	22	20	18	82	8	406.
Види підсумкових робіт							
МКР							60 б
Інше: студенти, які пропустили заняття мають можливість відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати, конспекти. Студенти мають право отримати додаткові бали за підготовку статті та участь у конференції, яку проводить щорічно кафедра.							

Денна форма м.с.

Назви змістових модулів і тем	Усьог о	Лекц.	Прак. Зан.	Лаб ор.	Сам.ро б.	Кон с.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль I. Загальні питання спеціальної психології							
Тема 1. Предмет і завдання спеціальної психології. Основні категорії спеціальної психології. Закономірності психічного розвитку дітей з проблемами розвитку. Характеристика основних категорій спеціальної психології. Характеристика основних наукових теорій розвитку дітей з проблемами розвитку. Історичні аспекти суспільної допомоги дітям з проблемами розвитку. Сутність та проблеми соціальної реабілітації дітей-інвалідів. Принципи спеціальної психології. Основні завдання спеціальної психології.	18	4	4		10		реферати, робота в групах / 6б.
Тема 2. Види розладів психофізичного розвитку та їх причини (загальна характеристика). Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції Онтогенез та дизонтогенез. Сутність феномену порушення розвитку. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність. Структура порушення розвитку. Механізми формування системних порушень в розвитку психіки. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку. Компенсація, корекція та реабілітація,	19	2	2		15		Опитування , ДС / 5б.

як категорії спеціальної психології. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку. Загальна характеристика особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку.							
Тема 3. Комплексна диференційована діагностика відхилень у психофізичному розвитку. Освітні установи для осіб з вадами психофізичного розвитку та їх комплектування. Психолого-педагогічний моніторинг. Методичні засади діагностично-корекційно-розвивальної роботи. Методи та методики діагностики дітей різних категорій з особливостями психофізичного розвитку. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Суб'єкти впливу корекційно-розвивальної роботи (дитина, батьки, педагоги). Професійно важливі якості психолога для роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.	25	4	2	2	15	2	реферати, робота в групах / 6б.
Разом за модулем 1	62	10	8	2	40	2	17б.
Змістовий модуль II. Прикладні проблеми спеціальної психології							
Тема 4. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при сенсорних порушеннях. Предмет та завдання сурдопсихології. Чинники порушень слуху. Класифікація порушень слуху: глухі, пізнооглухі, туговухі. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху. Предмет та завдання тифлопсихології. Чинники порушення зору. Класифікація порушень зору: незрячі, слабозорі. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями зору. Напрямки корекційної роботи.	27	4	4	2	15	2	реферати, робота в групах / 8б.
Тема 5. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при порушеннях інтелекту, ЗПР, відхиленнях емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки. Олігофренія та її класифікація за етіологією. Чинники виникнення розумової відсталості. Ступені розумової відсталості: дебільність,	33	6	6	4	15	2	Індивідуальна робота, опитування / 8б.

імбецильність, ідіотія. Класифікація психічного недорозвитку (за Д.М.Ісаєвим): астенична, атонічна, дисфорічна, стенична. Загальна характеристика психічного розвитку розумово відсталих дітей. Затримка психічного розвитку. Чинники виникнення. Класифікація дітей з затримкою психічного розвитку (за К.С.Лубовським): конституціонального походження (гармонійний психічний та психофізичний інфантилізм); соматичного походження; психогенного походження; церебрально-органічного генезу. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ЗПР.								
Тема 6. Психічний розвиток при порушеннях мовлення та опорно-рухового апарату. Чинники первинних мовних порушень. Класифікація мовних порушень: периферійного характеру (дислалія, ринолалія, ринофонія, дисфонія) центрального характеру (дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія). Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення. Порушення опорно-рухової сфери – дитячий церебральний параліч (ДЦП). Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП: спастична деплегія, геміпаретична, гіперкінетична, подвійна гіплегія, атонічноастатична. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП.	28	4	2	2	18	2	реферати, робота в групах / 7б.	
Разом за модулем II	88	12	12	8	48	6	23б.	
Всього	150	22	20	12	88	8	40б.	
Види підсумкових робіт								
МКР								60 б
Інше: студенти, які пропустили заняття мають можливість відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати, конспекти. Студенти мають право отримати додаткові бали за підготовку статті та участь у конференції, яку проводить щорічно кафедра.								

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усьог о	Лекц.	Прак. Зан.	Лаб ор.	Сам.р об.	Конс.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль I. Загальні питання спеціальної психології							
Тема 1. Предмет і завдання спеціальної психології. Основні категорії спеціальної психології. Закономірності психічного розвитку дітей з проблемами розвитку. Характеристика основних категорій спеціальної психології. Характеристика основних наукових теорій розвитку дітей з проблемами розвитку. Історичні аспекти суспільної допомоги дітям з проблемами розвитку. Сутність та проблеми соціальної реабілітації дітей-інвалідів. Принципи спеціальної психології. Основні завдання спеціальної психології.	22	2	2		15	3	реферати, робота в групах, опитування / 36.
Тема 2. Види розладів психофізичного розвитку та їх причини (загальна характеристика). Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції. Онтогенез та дизонтогенез. Сутність феномену порушення розвитку. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність. Структура порушення розвитку. Механізми формування системних порушень в розвитку психіки. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку. Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії спеціальної психології. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку. Загальна характеристика особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку.	26	2	2	4	15	3	Опитування, ДС / 76.
Тема 3. Комплексна диференційована діагностика відхилень у психофізичному	27	4	2	2	16	3	реферати, робота в групах, ДС

розвитку. Освітні установи для осіб з вадами психофізичного розвитку та їх комплектування. Психолого-педагогічний моніторинг Методичні засади діагностично-корекційно-розвивальної роботи. Методи та методики діагностики дітей різних категорій з особливостями психофізичного розвитку. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Суб'єкти впливу корекційно-розвивальної роботи (дитина, батьки, педагоги). Професійно важливі якості психолога для роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.							/ 56.
Разом за змістовим модулем 1	75	8	6	6	46	9	156.
Змістовий модуль II. Прикладні проблеми спеціальної психології							
Тема 4. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при сенсорних порушеннях. Предмет та завдання. сурдопсихології. Чинники порушень слуху. Класифікація порушень слуху: глухі, пізнооглухі, туговухі. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху. Предмет та завдання тифлопсихології. Чинники порушення зору. Класифікація порушень зору: незрячі, слабозорі. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями зору. Напрямки корекційної роботи.	26	4	2	2	15	3	реферати, робота в групах, опитування / 56.
Тема 5. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при порушеннях інтелекту, ЗПР, відхиленнях емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки Олігофренія та її класифікація за етіологією. Чинники виникнення розумової відсталості. Ступені розумової відсталості: дебільність, імбецильність, ідіотія. Класифікація психічного	30	4	4	4	15	3	Індивідуальна робота, опитування, тренінг / 106.

недорозвитку (за Д.М.Ісаєвим): астенічна, атонічна, дисфорічна, стенічна. Загальна характеристика психічного розвитку розумово відсталих дітей. Затримка психічного розвитку. Чинники виникнення. Класифікація дітей з затримкою психічного розвитку (за К.С.Лубовським): конституційного походження (гармонійний психічний та психофізичний інфантилізм); соматичного походження; психогенного походження; церебрально-органічного генезу. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ЗПР.							
Тема 6. Психічний розвиток при порушеннях мовлення та опорно-рухового апарату. Чинники первинних мовних порушень. Класифікація мовних порушень: периферійного характеру (дислалія, ринолалія, ринофонія, дисфонія) центрального характеру (дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія). Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення. Порушення опорно-рухової сфери – дитячий церебральний параліч (ДЦП). Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП.	19	2	2	2	10	3	реферати, робота в групах, ДС / 5б., участь у конференції, семінарі, круглому столі, підготовка статті (5б.)
Разом за змістовим модулем 2	75	10	8	8	40	9	25б.
Усього годин	150	18	14	14	86	18	40б.
Види підсумкових робіт							
МКР							60 б
Інше: студенти, які пропустили заняття мають можливість відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати, конспекти. Студенти мають право отримати додаткові бали за підготовку статті, участь у конференції, вебінарі, круглому столі (підтвердженням є наявність сертифікату)							

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (заочна форма м.с.)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц.	Прак. Зан.	Лабо р.	Сам.р об.	Конс.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль I. Загальні питання спеціальної психології							
Тема 1. Предмет і завдання спеціальної психології. Особи з вадами психофізичного розвитку в умовах інклюзивного навчання.	19	2			15	2	
Тема 2. Види розладів психофізичного розвитку та їх причини (загальна характеристика). Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції	26	2	2		20	2	реферати, робота в групах, опитування / 5б.
Тема 3. Комплексна диференційована діагностика відхилень у психофізичному розвитку. Освітні установи для осіб з вадами психофізичного розвитку та їх комплектування. Психолого-педагогічний моніторинг. Методичні засади діагностично-корекційно-розвивальної роботи. Методи та методики діагностики дітей різних категорій з особливостями психофізичного розвитку. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Суб'єкти впливу корекційно-розвивальної роботи (дитина, батьки, педагоги). Професійно важливі якості психолога для роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.	23	2	2		15	4	реферати, робота в групах, опитування / 5б.
Разом за змістовим модулем I	68	6	4		50	8	10б.
Змістовий модуль II. Прикладні проблеми спеціальної психології							
Тема 4. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при глибоких порушеннях слуху	21	1	1	2	15	2	реферати, робота в групах / 6б.
Тема 5. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при глибоких порушеннях зору.	21	1	1	2	15	2	Опитування, реферати / 6б
Тема 6. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при порушеннях інтелекту, затримках психічного розвитку,	17	2	1	2	10	2	Індивідуальна робота, опитування / 6б.

відхиленнях емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки							
Тема 7. Психічний розвиток при порушеннях мовлення та опорно-рухового апарату. Чинники первинних мовних порушень. Класифікація мовних порушень: периферійного характеру (дислалія, ринолалія, ринофонія, дисфонія) центрального характеру (дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія). Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення. Порушення опорно-рухової сфери – дитячий церебральний параліч (ДЦП). Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП.	23	2	1	2	14	4	реферати, робота в групах / 6б. + 6б. участь у конференції, семінарі, круглому столі, підготовка статті
Разом за змістовим модулем 2	82	6	4	8	54	10	30б.
Усього годин	150	12	8	8	104	18	40б.
Види підсумкових робіт							
МКР							60 б
Інше: студенти, які пропустили заняття мають можливість відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати, конспекти. Студенти мають право отримати додаткові бали за підготовку статті, участь у конференції, вебінарі, круглому столі (підтвердженням є наявність сертифікату)							

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Денна форма навчання, денна форма м.с.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Проблема норми і патології в сучасних науках про людину. Підготувати повідомлення про вчених, які працювали в галузі спеціальної психології	15 / 15
2	Релігійні тлумачення сутності порушення у розвитку. Форми та види реабілітації	15 / 15
3	Особистісні особливості дітей та підлітків з відхиленнями у розвитку	15 / 15
4	Компенсаторні феномени при порушеннях розвитку	12 / 15
5	Профілактика відхилень психічного розвитку	13 / 15
6	Основні технології реабілітації дітей з порушеннями інтелектуальної сфери	12 / 13
	Разом	82 / 88

(заочна форма навчання, заочна форма м.с.)

№ з/п	Тема	Кількість годин	
1	Проблема норми і патології в сучасних науках про людину. Підготувати повідомлення про вчених, які працювали в галузі спеціальної психології	15	20
2	Релігійні тлумачення сутності порушення у розвитку. Форми та види реабілітації	15	20
3	Особистісні особливості дітей та підлітків з відхиленнями у розвитку	16	20
4	Компенсаторні феномени при порушеннях розвитку	15	20
5	Профілактика відхилень психічного розвитку	15	10
6	Основні технології реабілітації дітей з порушеннями інтелектуальної сфери	10	14
	Разом	86	104

6. ВИДИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

Загальні вимоги до виконання:

- індивідуальне завдання повинно мати практичне спрямування та носити творчий, дослідницький характер;
- тип індивідуального завдання – емпіричне вивчення особистості дитини з проблемами психофізичного розвитку;
- виконується ІНДЗ з дотриманням усіх усіх вимог до прикладних робіт. Текст повинен бути надрукований на принтері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 25 мм, нижнє, верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. За обсягом ІНДЗ має складати 15-20 сторінок. ІНДЗ починається з титульного аркуша, за ним розміщуються послідовно зміст ІНДЗ, основний текст (методики, схеми, таблиці, графіки, завдання, інтерпретація отриманих даних, висновки, рекомендації стосовно корекції відхилень), список використаних джерел (не менше 15);
- оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання:

Рівень виконання ІНДЗ	К-ть балів
ІНДЗ виконано відмінно: цілісно і повно висвітлена тема із сформульованими власними висновками	10
Недостатньо висвітлена тема із нечітко сформульованими власними висновками та рекомендаціями	5-9

Задовільне виконання ІНДЗ – неповно висвітлено тему без власних висновків студента, недостатньою кількістю задіяних методик	3-4
Тема висвітлена без чіткого розуміння суті дослідження	1-2

У межах навчального курсу студенту пропонується виконати **навчально-дослідницький проект**, який включає три завдання (теоретичне, практичне і творче):

Теоретичне завдання: *опрацювати статтю (конспект і виступ):*

1. Роль та значення клініко-психологічних досліджень у розвитку культурно-історичної теорії формування свідомості Л. С. Виготського.
2. Співвідносність факультативних та аблігативних особливостей психічного розвитку проблемних дітей.
3. Актуальні питання сурдо- та тифлопсихології.

Підготувати доповіді за темами:

1. Профілактика відхилень психічного розвитку.
2. Психологічні особливості дітей з ЗПР.
3. Психологічні особливості дітей з мовленнєвими порушеннями.
4. Поняття про компенсаторні та деприваційні феномени.
5. Компенсаторні феномени.
6. Деприваційні феномени.
7. Депривація та порушений розвиток.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальна оцінка за курс складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен з двох модулів: складається з балів, які отримує студент за навчальну діяльність – підготовку та виступи на практичних заняттях та виконання лабораторних робіт (40 балів) і виконання та захист індивідуальних завдань (10 балів). При цьому загальна кількість балів за поточну роботу не може перевищувати 40 балів.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS.

Наприкінці вивчення курсу, формою підсумкового контролю є екзамен, який оцінюється від 0 до 60 балів.

Модуль I передбачає перевірку якості засвоєння теоретичного курсу, виконання практичних робіт безпосередньо на заняттях та виконання і захист лабораторних робіт. Загальна кількість балів цього модуля становить 30 .

Модуль II передбачає виконання ІНДЗ, перевірку виконання студентами індивідуальних та самостійних завдань. Таким чином, максимально можлива оцінка за виконання модуля 2 становить 10 балів.

Модуль III передбачає перевірку підсумкових знань і вмінь студентів шляхом написання модульної контрольної роботи. Оцінка за модуль III виставляється за виконання студентом контрольної роботи, що передбачає перевірку теоретичних знань. Контрольна робота оцінюється за 60-бальною шкалою.

(денна форма, денна форма м.с.)

Поточний контроль (маx = 40 балів)						Контрольна робота	Загальна кількість балів	
Модуль 1			Модуль 2					
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			ІНДЗ		
T 1	T 2	T 3	T4	T5	T6			
6 (6)	5 (5)	6 (6)	8 (8)	8 (8)	7 (7)	10	60	100

(заочна форма, м.с.)

Поточний контроль (маx = 40 балів)							Контроль на робота	Загальна кількість балів	
Модуль 1				Модуль 2					
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				ІНДЗ		
T 1	T2	T 3	T4	T 5	T6	T 7			
3	7 (5)	5 (5)	5 (5)	5 (6)	5 (6)	(66)	10	60	100

Переведення підсумкових семестрових оцінок, виражених у балах за 100-бальною шкалою, в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS здійснюється відповідно до наведеної нижче таблиці:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	
82-89	добре	
75-81		
67-74	задовільно	
60-66		

1-59	незадовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
------	--------------	---

8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Блейхер В. М. Патопсихологическая диагностика / В. М. Блейхер.— Киев, 1986.- 348с.
2. Богданова Т. Г. Сурдопсихология / Богданова Т. Г. - М., 2002. — 345с.
3. Бондар В. І. Актуальні проблеми розвитку освіти дітей з обмеженнями життєдіяльності: шляхи від інституалізації до інтеграції / Бондар В. І., Синьов В. М. // Зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського ун-ту ім. І. Огієнка. – Вип. 12. – [Серія соціально-педагогічна]. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 8–14.
4. Выготский Л. С. Проблемы дефектологии / Л. С. Выготский — М., 1995.- 320с.
5. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу / Д.Т.Гошовська.-Луцьк.: Вежа, 2013.-338с.
6. Зейгарник Б. В. Очерки по психологии аномального развития личности / Зейгарник Б. В., Братусь Б. С. — М., 1980.-234 с.
7. Кабанов М. М. Методы психологической диагностики и коррекции в клинике / Кабанов М. М. - Л., 1983.- С.34-38.
8. Клиническая психология / Под ред. Б. Д. Карвасарского. — СПб., 2002.-331с.
9. Лебединский В. В. Нарушения психического развития у детей / Лебединский В. В. — М., 1985.-298с.
10. Левченко И. Ю. Патопсихология: теория и практика / И. Ю. Левченко — М., 2000.- 411с.
11. Лубовский В. И. Психологические проблемы диагностики аномального развития детей / Лубовский В. И. — М., 1989. –298с.
12. Литвак А. Г. Психология слепых и слабовидящих / А. Г. Литвак — СПб., 1999.- 278с.
13. Литвак А. Г. Тифлопсихология / А. Г. Литвак — М., 1985.- 128с.
14. Лубовский В.И. Психологические проблемы диагностики аномального развития детей / В.И. Лубовский — М., 1989. - 234с.
15. Мамайчук И. И. Психологическая помощь детям с проблемами в развитии / И. И. Мамайчук — СПб., 2001. - 367с.
16. Мамайчук И. И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии / Мамайчук И. И. – СПб.: Речь, 2003. – 400 с.
17. Мамайчук И. И. Психология дизонтогенеза / И. И.Мамайчук — СПб., 2000. – 345с.
18. Максимова Н. Ю. Курс лекций по детской патопсихологии / Максимова Н. Ю., Милютин Е. Л. — Ростов-на-Дону, 2000.- 367с.
19. Методы исследования в психологии / под ред. Т В. Корниловой. - М., 1998. – 367с.

20. Основы обучения и воспитания аномальных детей / под ред. И.Дьячкова. — М., 1965. — 212 с.
21. Пахомова Н. Г. Спеціальна психологія / Н. Г. Пахомова, М.М. Кононова – Полтава : АСМІ, 2015 – 389 с.
22. Петрова В. Г. В. Кто они, дети с отклонениями в развитии / Петрова В. Г. Белякова И. - М., 1998.-198с.
23. Основы психодиагностики / Под ред. А.Г.Шмелева. — Ростов н/Д. 1996.-298с.
24. Основы специальной психологии / под ред. Л. В. Кузнецовой.— М., 2002.-289с.
25. Синьов В. М. Психологія розумово відсталого дитини / Синьов В. М., Матвеева М. П., Хохліна О. П.: підручник. – К.: Знання, 2008. – 360 с.
26. Сорокин В. М. Специальная психология / Сорокин В. М. – СПб.: Речь, 2004. – 216 с.
27. Сорокин В. М. Практикум по специальной психологии / Сорокин В. М., Кокоренко В. Л. / Под ред. Л. М. Шипициной. – СПб.: Речь, 2003. – 122 с.
28. Спеціальна психологія. У питаннях і відповідях: навчальний посібник / укл. О. В. Чепка – Умань : ВПЦ «Візаві», 2016 – 104 с.
29. Специальная психология / под ред. В. И. Лубовского, Т. В. Розанова, Л. И. Солнцева. – М.: Академия, 2005. – 464 с.
30. Солнцева Л. И. Развитие компенсаторных процессов у слепых детей дошкольного возраста / Л. И. Солнцева — М., 1980.- 332с.
31. Спеціальна психологія: тексти. – Ч. 1. / За ред. М. П. Матвеевої, С. П. Миронової. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний ун-т, 1999. – 158 с.
32. Спеціальна психологія: тексти. – Ч. 2. / За ред. М. П. Матвеевої, С. П. Миронової. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний ун-т, 2001. – 142 с.
33. Шаповал И. А. Специальная психология: учебное пособие. – М.: ТЦ Сфера, 2005. – 224 с.
34. Танеев А. Д. Основы коррекционной педагогики / А. Д. Танеев А. Д. — М., 1999.-198с.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Розвиток спеціальної психології в Україні.
2. Розвиток спеціальної психології в ХХ ст.
3. Основні категорії спеціальної психології.
4. Міжпредметні зв'язки та місце спеціальної психології у системі психологічних дисциплін.
5. Співвідношення предметного поля спеціальної психології, патопсихології та клінічної психології.
6. Предмет і завдання спеціальної психології. Основні етапи розвитку.
7. Методи дослідження у спеціальній психології.
8. Негативні типи сімейного виховання дітей із вадами розвитку.
9. Психічний розвиток осіб із розумовою відсталістю.

10. Олігофренія як резидуальний стан психіки.
11. Причини та прояви деменції.
12. Недоумство, спричинене спадковим порушенням обміну речовин. Недоумство в поєднанні з психічними захворюваннями.
13. Екзогенні та ендогенні причини розумової відсталості.
14. Рівні розумової відсталості. Класифікація олігофреній за формами.
15. Особливості пізнавальних процесів, емоційно-вольової та поведінкової сфери у олігофренів.
16. Первинні, вторинні і третинні відхилення при розумовій недостатності.
17. Соціальна ситуація розвитку олігофренів. Зона актуального та найближчого розвитку у розумово відсталих осіб.
18. Сутність та основні прояви затримки психічного розвитку.
19. Особливості інтелектуальної, емоційної та поведінкової сфери при затримці психічного розвитку.
20. Причини та різновиди затримки психічного розвитку.
21. Сурдопсихологія: історія розвитку та основні проблеми.
22. Предмет, завдання і методи сурдопсихології.
23. Причини дефектів слуху. Фонові та маніфестні чинники уражень слуху.
24. Соціально-педагогічні умови як чинник розвитку психіки глухої дитини.
25. Особливості психічного розвитку глухої дитини в перші роки життя.
26. Розвиток мовлення у глухих.
27. Розвиток предметно-практичної діяльності, наочно-образного та словесно-логічного мислення у глухих.
28. Психічний розвиток глухої дитини впродовж шкільного навчання.
29. Розуміння глухими дітьми емоційних станів та причин, що їх викликають.
30. Особливості характеру та життєвої позиції глухих.
31. Жестове мовлення глухих: побутове мовлення, кальковане жестове мовлення.
32. Тифлопсихологія: історія розвитку та основні проблеми.
33. Предмет, завдання і методи тифлопсихології.
34. Причини дефектів зору. Основні групи осіб із недоліками зору.
35. Вплив дефектів зору на процес психічного розвитку.
36. Сенсорна деривація сліпих. Можливості компенсації сліпоті.
37. Особливості психічного розвитку незрячої дитини в перші роки життя.
38. Локомоція та ігрова діяльність сліпих дітей.
39. Соціально-педагогічні умови як чинник розвитку психіки сліпої дитини.
40. Особливості розвитку предметно-практичної діяльності, наочно-образного та словесно-логічного мислення у сліпих.
41. Характеристика емоційної сфери незрячих.
42. Особливості психічного розвитку незрячої дитини впродовж шкільного навчання.
43. Різновиди психологічної адаптації незрячих. Стосунки незрячих із соціальним оточенням.
44. Сліпоглухота та її причини. Класифікація сліпоглухих
45. Психічний розвиток сліпоглухих дітей.
46. Компенсаторні можливості тактильно-вібраційної чутливості, смаку та нюху у сліпоглухих дітей.
47. Пізнавальні можливості та спілкування сліпоглухих. Особливості розвитку особистості сліпоглухих.
48. Основні напрями практичного застосування психологічних досліджень у спеціальній психології: психологічні засади створення системи навчання дітей із затримкою психічного розвитку; психологічні засади вдосконалення системи спеціальної освіти.
49. Основні напрями практичного застосування психологічних досліджень у спеціальній психології: психологічні засади вдосконалення системи трудового навчання розумово відсталих дітей.

50. Основні напрями практичного застосування психологічних досліджень у спеціальній психології: психологічна оцінка ефективності методів, змісту і засобів навчання осіб із дефектами розвитку.
51. Основні напрями практичного застосування психологічних досліджень у спеціальній психології: психологічна корекція недоліків первинного, вторинного і наступних порядків; визначення особливостей адаптації осіб із обмеженими можливостями до різних умов життєдіяльності.
52. Психологічні особливості застосування психодіагностичних методик у спеціальній психології.
53. Адаптація та її різновиди. Засоби психологічної адаптації.
54. Своєрідність адаптаційних процесів при порушеннях розвитку.
55. Корекція і компенсація функцій. Рівні та етапи компенсації.